

38
Σεπτεμβρης '79

ΠΑΣΟΚ: ΧΡΟΝΙΑ ΠΕΝΤΕ

Σεπτεμβρης '74
Γράφει ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

«Ανακοινώνουμε σήμερα την εκκίνηση ενός πολιτικού Κινήματος που πιστεύουμε ότι εκπράζει τους πόθους και τις ανάγκες του απλού Έλληνα, ενός Κινήματος που νά ανήκει στον αγρότη, τον εργάτη, τον βιοτέχνη, το μισθωτό, τον υπάλληλο, στη θαρραλέα και φωτισμένη νεολαία μας. Τους καλούμε νά πυκνώσουν τις τάξεις του. Νά στελεχώσουν και νά συμμετάσχουν στην κατεύθυνση ενός Κινήματος που θά προωθήσει ταυτόχρονα την εθνική μας ανεξαρτησία, τη λαϊκή κυριαρχία, την κοινωνική απελευθέρωση και τη δημοκρατία σ' όλες τις φάσεις της δημόσιας ζωής». . . Η σημερινή διακήρυξη των αρχών του ΠΑΣΟΚ αποτελεί εκκίνηση για την ίδρυση, στελέχωση και θεμελίωση ενός Κινήματος που θέλουμε ν' αποτελέσει τό φορέα όλων των γενήσια προοδευτικών και δημοκρατικών δυνάμεων της χώρας. . . Η σημερινή μας διακήρυξη αποτελεί την πυξίδα που θά καθοδηγεί την πο-

ρεία μας προς μιά νέα, αναγεννημένη, ανθρώπινη, σοσιαλιστική και δημοκρατική Ελλάδα, μιά Ελλάδα που νά ανήκει στους Έλληνες. . .»

(Ανδρέας Παπανδρέου ανακοινώνοντας την Ίδρυτική Διακήρυξη του ΠΑΣΟΚ στις 3-9-74)

«Στις επόμενες εκλογές θά διεκδικήσουμε την εξουσία. Για νά χαράξουμε μιά νέα πορεία για τή χώρα μας, εθνικά περήφανη και κοινωνικά δίκαιη. Μιά πορεία που ν' ανταποκρίνεται στις προσδοκίες του Λαού και ιδιαίτερα της νέας γενιάς. Έμπρός για μιά Ελλάδα νέα, μιά Ελλάδα που νά ανήκει στους Έλληνες.»

(Ανδρέας Παπανδρέου κλείνοντας τον λόγο του στη γιορτή Νεολαίας στις 8-9-79)

Μονάχα 5 χρόνια χωρίζουν τά λόγια αυτά του Έλληνα σοσιαλιστή ηγέτη, και είναι χαρακτηριστικά της άνοδου που παρουσίασε τό Κίνημα του «Πράσινου Ήλιου» μέσα σ' αυτό τό αντικειμενικά μικρό διάστημα. Όταν στις 3 Σεπτέμβρη του '74 ο Ανδρέας Παπανδρέου σέ συνέντευξη τύπου ανακοίνωσε τίς βασικές αρχές και στόχους του Πανελλήνιου Σοσιαλιστικού Κινήματος, πολλοί διάστηκαν νά προφητέψουν τό σύντομο τέλος αυτής της παράτολμης (όπως φαινόταν τότε) πολιτικής πράξης, κι άλλοι δέν δίστασαν νά την καταγγείλουν ως διασπαστική της «δημοκρατικής παράταξης» (στην όποία, όπως φάνηκε αργότερα, φώλιαζαν και μπόλικοι άνθρωποι της Δεξιάς). Όμως ή συνέχεια τούς διέψευσε. Τό ΠΑΣΟΚ μέ την πράγματι πρωτοποριακή του διακήρυξη της 3ης Σεπτέμβρη, έπιασε τόν παλμό του άπλου και μή προνομιούχου Έλληνα εργαζόμενου, κι άπλωσε θατιές ρί- ζες σ' όλη τήν Ελλάδα, και στό έξωτερικό όπου υπάρχουν Έλληνες.

Η πεντάχρονη πορεία του είναι πραγματικά εντυπωσιακή. Σέ πρώτη φάση κάλεσε σ' αυτοοργάνωση τόν εργαζόμενο Λαό και τή Νεολαία· κι αυτοί ανταποκρίθηκαν πρόθυμα στό πολιτικό του προσκλητήριο. Πρίν όμως προλάβει νά οργανωθεί καλά-καλά, ήρθαν οί εκλογές στις όποιες πήρε τό 13,6% τών ψήφων.

Στή συνέχεια άγωνίστηκε μ' επίτυχία μαζί μέ τίς υπόλοιπες δημοκρατικές δυνάμεις, για τή νίκη της Δημοκρατίας στό πολιτικό δημοψήφισμα. Σημείωσε επιτυχίες στις δημοτικές εκλογές. Παράλληλα μέ τούς κοινοβουλευτικούς κι έξωκοινοβουλευτικούς αγώνες του, μέ τίς κρουστικές και άσυμπίδαστες θέσεις του πάνω στά εθνικά θέματα (Κύπρος, ΕΟΚ, Αιγαίο, ΝΑΤΟ, Βάσεις κλπ.) και στά θέματα έσωτερικής πολιτικής (Αποχουντοποίηση, κάθαρση, Σύνταγμα, λαϊκές έλευθερίες, εργατικά κι αγροτικά θέματα, κλπ.), μέ τή μαχητική του παρουσία στους τόπους δουλειάς, δίπλα και μέσα στό Λαό, καθιερώθηκε στή συνείδηση του άπλου Έλληνα ως ο κύριος φορέας (ή αιχμή) της Άντιπολίτευσης, ο κύριος φορέας (δ μοχλός) της Άλλαγής. Ίδιαίτερα στήν ύπαιθρο, όπου ο αγρότης είδε για πρώτη φορά κάποιον νά ενδιαφέρεται άπό κοντά για τά προβλήματά του και ν' άγωνίζεται για τήν επίλυσή τους προτείνοντας λύσεις έφικτές και φιλαγροτικές, κι όχι πολιτικάντικες ύποσχέσεις και ρουσφετολογίες, τό ΠΑΣΟΚ θρήκε μεγάλη άπήχηση. Και χάρη στους συνεχείς και σκληρούς αγώνες του, έδραϊωσε ένα μαχητικό αγροτικό συνδικαλισμό πάνω σ' άκοιμάτιστη βάση μέσα άπό τούς αγροτικούς συλλόγους, παρενέβη άποφασιστικά στις διαδικασίες ανάπτυξης και συνειδητοποίησης-πολιτικοποίησης του συνεταιριστικού κι αγροτικού κινήμα-

τος, και κλόνισε άποφασιστικά τά πατροπαράδοτα θεμέλια της Δεξιάς και του παλαιοκομματισμού στήν έπαρχία. Τό μήνυμα που έρχεται σήμερα άπ' τήν έλληνική ύπαιθρο (όπως χαρακτηριστικά τονίστηκε σέ ειδικές ανταποκρίσεις έγκυρης άπογευματινής έφημερίδας άπ' τίς αγροτικές περιφέρειες) είναι ότι «ή αγροτιά θά ψηφίσει άλλαγή», ξανασιμύοντας έτσι μέ τίς ένδοξες αγωνιστικές παραδόσεις της, του Κιλελέρ και του Άντύπα.

Η οργανωτική άνάπτυξη του ΠΑΣΟΚ στά πρώτα χρόνια υπήρξε άπωσθήποτε έπώδυνη. Είναι γνωστές οί κρίσεις που συντάραξαν τό νεαρό Κίνημα, και οί όποιες ήταν άποτέλεσμα της διαπάλης τών ιδεών και της διαφορετικής πολιτικής γλώσσας και νοοτροπίας που είχαν όρισμένες συντεταγμένες ομάδες οί όποιες μπήκαν στό Κίνημα θεδιασμένα, λόγω τών συνθηκών σύγχυσης του φθινοπώρου του '74 και των γρήγορων εκλογών (για τή γρήγορη διεξαγωγή τών όποιων, καθώς και για τό ληστρικό εκλογικό τους νόμο, μεγάλη ευθύνη έφερε και ή ήγηση της τότε ΕΚΝΔ). Η άπειρία της οργανωμένης δράσης του Κινήματος επέτεινε τίς οργανωτικές αυτές δυσκολίες του πρώτου καιρού, οί όποιες, τελικά, έγινε δυνατό νά ξεπεραστούν μονάχα ύστερα άπό έντονες προσπάθειες και πολύμορφη έντατική δουλειά όλων τών μελών του Κινήματος, άπ' τήν

ματα και τό πρόγραμμά του, πράγμα πού σημαίνει πώς θά επιδιώξει αυτόνομη αναμέτρηση ή έστω πώς θά επιχειρήσει «καθαρές» συμπορεύσεις μ' άλλες δυνάμεις.

Αν ή παραπάνω άποψη είναι ή ουσιαστική άπάντηση στην άποτυχία της «Συμμαχίας» τού 77, άποτελεί ωστόσο και τόν μόνο δρόμο πού έτσι κι άλλωώς άπόμεινε στό ΚΚΕ (έσ.). Φαίνεται πώς πραγματικά δέν έχουν άπομείνει ουσιαστικά περιθώρια γιά ένωτικές βολιδοσκοπήσεις άφού τό μέν ΠΑΣΟΚ δέν δείχνει νά συζητάει κάτι τέτοιο, ένω οι άλλες πτέρυγες της παλιάς «συμμαχίας», έχουν χάσει σχεδόν και τά τελευταία έρείσματα κοιμματικής ύπόστασης. (Τά πολύ άξια λόγου στελέχη πού άπάρτισαν τίς συνιστώσες δυνάμεις της «συμμαχίας» θά πρέπει μέσα στην νέα περίοδο νά πάρουν χωρίς άναβολή τίς αποφάσεις τους.) Έτσι καθώς φαίνεται κι άν κάτι άπρόοπτο δέν μεταβάλλει τά δεδομένα, τό ΚΚΕ (έσ.) γιά πρώτη φορά άπ' τή διάσπαση, θά επιδιώξει νά μετρήσει τίς δυνάμεις και τίς δυνατότητές του μέ τήν προκήρυξη των νέων εκλογών. Οι πιο αισιόδοχοι ύποστηρίζουν πώς τά όφέλη πού θά κερδηθούν θά είναι έντυπωσιακά μεγαλύτερα άπ' ό,τι οι δοκιμασίες τού παρελθόντος έδειξαν, ένω οι άπαισιόδοχοι συμφωνούν, μέ τό επιχειρήμα πώς έτσι κι άλλωώς δέν θάχει τό κόμμα τίποτα νά χάσει.

Απ' τήν όμιλία τού κ. Δρακόπουλου στό κλείσιμο τού Φεστιβάλ άξιζει ίσως ν' άπομονωθεί κι ένα ακόμα σημείο, πού αναφέρεται στην άπόφαση τού ΚΚΕ (έσ.) ν' άξιοποιήσει μέ κάποιον τρόπο τίς φιλικές πρós αυτό αλλά μή κοιμματικές του προσβάσεις. Πράγματι άν σκεφτεί κανείς πώς τό ΚΚΕ (έσ.) διαθέτει τόν πιο πλούσιο περίγυρο (ποσοτικά και κυρίως ποιοτικά), ήταν περίεργο πώς ως τά τώρα δέν είχε αναζητηθεί τρόπος ουσιαστικής άξιοποίησής του. Αν κατορθώσει νά κάνει πράξη αυτή του τή σύλληψη τότε θάχει στά σίγουρα πάρα πολλά νά ώφεληθεί.

ΚΟΔΗΣΟ (Κάποια παρουσία...)

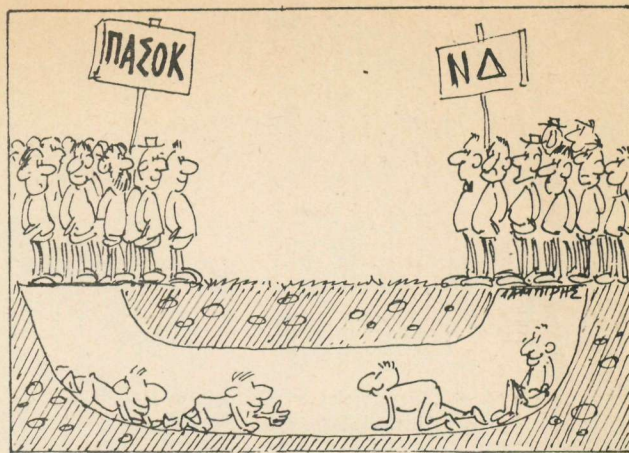
Τό νέο σχήμα τού κ. Πεσμαζόγλου φαίνεται πώς κατόρθωσε μέσα σέ λίγο σχετικά χρόνο νά επιβληθεί και νά καθιερωθεί χωρίς ωστόσο νάχει γίνει δυνατή ή καταμέτρηση των πραγματικών του δυνάμεων.

Θά πρέπει νά σημειωθεί ότι τό ΚΟΔΗΣΟ:

1. Αναπτύσσει έντονη και σοβαρή κοιμματική δραστηριότητα μ' όργανωτικά άποτελέσματα καθόλου εύκαταφρόνητα.
2. Σχολιάζει εύστοχα και έγκαιρα τήν πολιτική επικαιρότητα πράγμα πού τού επιτρέπει νά μή χάνεται άπ' τό προσκήνιο.
3. Έχει σημαντικά μειώσει τούς άντιπασοκικούς του τόνους.
4. Πριμοδοτείται έντυπωσιακά άπ' τόν ήμερήσιο τύπο όλων σχεδόν των άποχρώσεων.

Πολύ τελευταία ό κ. Πεσμαζόγλου δήλωσε πώς στίς νέες εκλογές τό ΚΟΔΗΣΟ θά διεκδικήσει αυτόνομα τή λαϊκή έμπιστοσύνη. Ανεξάρτητα άπ' τό ύποχρεωτικό ή άναγκαίο μιάς τέτοιας άπόφασης, τό έρώτημα πού παραμένει είναι τί θά κάνει μετά τίς εκλογές, άν θέβαια οι δυνάμεις του είναι τέτοιες πού νά τού προσδιορίζουν κάποιο ρόλο.

Παρ' ότι σήμερα τό ΚΟΔΗΣΟ θεωρείται δίκαια ή τρίτη πολιτική δύναμη στόν μή κοιμμουνιστικό χώρο (μέ πολύ μεγάλη θέβαια διαφορά άπ' τίς άλλες δύο),

έντούτοις ως τή στιγμή πού θά δοκιμαστεί στην λαϊκή έμπιστοσύνη τίποτα δέν μπορεί νά θεωρείται σίγουρο. Όσο γιά τήν εκλογική του τύχη — έπομένως και τόν παρατέρα ρόλο του — αυτή θά κριθεί άπό μιά σειρά παράγοντες ό σημαντικότερος άπ' τούς όποιους είναι τό εκλογικό σύστημα και κατά δεύτερο λόγο ό χρόνος των εκλογών, ή πλαισίωση των συνδυασμών του κλπ.

ΕΔΗΚ (Τό μέλλον σκοτεινό...)

Η νέα πολιτική περίοδος πού αρχίζει δέν βρίσκει σέ καθόλου καλό σημείο τήν ΕΔΗΚ τού κ. Ζίγδη. Όλα τά σημάδια δείχνουν πώς τίποτα δέν έχει άπομείνει άπ' τήν παλιά φρουρά τού κόμματος, ένω οι προσπάθειες τού άρχηγού κι ελάχιστων στελεχών γιά κάποια ανασύνταξη (περιοδείες, όμιλίες, επιτροπές), φαίνεται νά πέφτουν σχεδόν στό κενό.

Απ' τούς άλλους βουλευτές τού κόμματος, άλλοι δείχνουν κάποια κοινοβουλευτική — κυρίως — δραστηριότητα, ένω άλλοι εμφανίζονται έπιδεικτικά άπαροπλισμένοι.

Η παρουσία γενικά της ΕΔΗΚ στην καθημερινή πολιτική ζωή τού τόπου είναι τόσο ισχνή πού σχεδόν περνάει άπαρατήρητη, και τούτο παρά τίς έντυπωσιακές — συνήθως — θέσεις, άπόψεις τού κ. Ζίγδη.

Τό μέλλον προβάλλει άδέβαιο και μάλλον σκοτεινό γιά τήν ΕΔΗΚ άφού ούτε προοπτικές κάποιας συμφέρουσας συνεργασίας εμφανίζονται, κι επί πλέον θεωρείται θέβαιο πώς κι οι λίγοι πολιτευτές πού άπόμειναν στό κόμμα θ' αναζητήσουν συμφερότερη στέγη όταν φανούν στόν όρίζοντα οι εκλογές.

Άλλωστε, όπως είναι γνωστό, οι πάντες σχεδόν («Ν.Δ.» — «ΠΑΣΟΚ» — «ΚΟΔΗΣΟ») ποντάρουν κι έλπίζουν στόν διαμελισμό των τειμαχίων της παλιάς ΕΔΗΚ.

Οι θέσεις τού κ. Ζίγδη γιά τήν Έλληνοσοβιετική συμφωνία τού Νεώριου σχολιάστηκαν εύστοχα άπ' τόν ήμερήσιο τύπο. Πολλοί τίς άποδίδουν στην έλπίδα νά κερδηθεί μέρος δυσαρεστημένων κι άγανακτισμένων «ύπερεθνικοφρόνων» έπαδών της δεξιάς άπ' τήν ΕΔΗΚ.

Ανεξάρτητα άπ' τό σαθρό τού συλλογισμού, θά πρέπει νά τονιστεί πώς ό κ. Ζίγδης διακρινόταν πάντα άπό πολιτική τόλμη, θάρρος και γενναιότητα τέτοια πού δέν θά τού επέτρεπε νά προστρέξει στην χρήση τέτοιων μέσων.

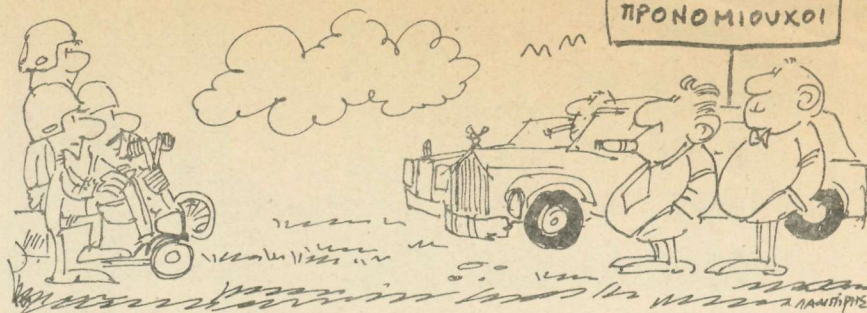
Άλλο θά πρέπει ίσως ν' αναζητηθεί ή αιτία... 11

ήγεσία ως τή βάση.

Σταθμό στην οργανωτική εξέλιξη του ΠΑΣΟΚ αποτέλεσε η Πρώτη Πανελλήνια Συνδιάσκεψη (καλοκαίρι του '77) που έβαλε τις βάσεις για τη γνήσια δημοκρατική οργάνωση του Κινήματος σ' όλες τις βαθμίδες. Στη Συνδιάσκεψη έλαβαν μέρος αντιπρόσωποι από όλες τις Τ.Ο. και Κ.Ο. του ΠΑΣΟΚ, εκπροσωπώντας (τότε) 27.000 ενεργά μέλη. Στην Π. Σ. εκλέχθηκε και η σημερινή Κεντρική Έπιτροπή (πού συμπληρώθηκε με την εκλογή απ' την Κ.Ε. 20 βουλευτών μετά τις εκλογές). Απ' την εκλεγμένη Κ.Ε. εκλέχθηκαν επίσης τα μέλη του Έκτελεστικού Γραφείου.

Άλλα ο μεγάλος σταθμός της διαχρόνιας ιστορικής πορείας του ΠΑΣΟΚ προς την εξουσία, ήταν αναμφισβήτητα οι εκλογές της 20ής Νοέμβρη που τ' ανέβασαν στη θέση της Αξιοματικής Αντιπολίτευσης, διπλασιάζοντας το εκλογικό του ποσοστό σε 25,33% και υπερεξαπλασιάζοντας την κοινοβουλευτική του δύναμη σε 93 έδρες. Οι εκλογές αυτές ήταν αφορμή για την παραγμάτωση μιας πιο ορθολογικής ταξικής αντιστοιχίας των κοινωνικών ομάδων με τα πολιτικά κόμματα, κι απέτελεσαν δρόσημο για την ανασύνταξη των λαϊκών δυνάμεων, μεσοσταθμό στο δρόμο για Έθνική Ανεξαρτησία, Δημοκρατία και Σοσιαλισμό. Η μεταστροφή των ψήφων προς το ΠΑΣΟΚ, δεν είχε το αίτιο της σε μία συμπτωματική δυσανεμία και διαμαρτυρία απέναντι στις επιμέρους μόνο κυβερνητικές επιλογές. Ήταν, αντίθετα, μία πράξη ώριμης εναντίωσης στην πολιτική εξουσία της Δεξιάς και στί, επιλογές του μεγάλου κεφάλαιου στα εθνικά και λαϊκά προβλήματα. Γι' αυτό το λόγο, τό μεγαλύτερο μέρος των ψήφων που πήρε τό ΠΑΣΟΚ δεν σταματάει σε μία παροδική αμφισβήτηση της Δεξιάς, αλλά συμπυκνώνει μία σοσιαλιστική τάση.

Μετά τις νικηφόρες για τό ΠΑΣΟΚ εκλογές, η οργανωτική του ανάπτυξη πήρε σχεδόν ιλιγγιώδη ρυθμό, μ' αποτέλεσμα σήμερα, δύο χρόνια μετά την Π.Σ., να έχει διπλασιάσει τον αριθμό των μελών του σε 50.000, και νά έχει αναδιατάξει τις οργανωμένες δυνάμεις του μέσα στα διάφορα μαζικά κινήματα (επιμέρους συνιστώσες του γενικότερου λαϊκού) διαμορφώνοντας στέρεη υποδομή μ' αντικειμενικούς και υποκειμενικούς δρους και συσχετισμούς,

πού πάνω τους θά στηριχτεί τό μεγάλο έγχείρημα της Άλλαγής. Απ' τους καινούργιους αυτούς συσχετισμούς ξεπηδάει μία δυναμική και διαγράφεται μία προοπτική πού θά επιταχύνουν και θά σφραγίσουν τις μελλοντικές εξελίξεις. Τούτη η προοπτική δέν αντικατοπτρίζει μία στατική κατάσταση, ούτε έκπορεύεται ή καθορίζεται από τις υποκειμενικές επιθυμίες κι ανάγκες διαφόρων προσώπων ή κομμάτων. Αντίθετα προέρχεται και στηρίζεται σε συγκεκριμένες κοινωνικές δυνάμεις πού πολλαπλασιάζουν τή συνοχή, τήν έπιρροή και τήν ισχύ τους μέσα απ' τό καμίνι του πολιτικού και του ταξικού αγώνα.

Σήμερα τό ΠΑΣΟΚ, μπορούμε νά πούμε άφοδα, ότι ξεπέρασε τις αρχικές (βρεφικές) του δυσκολίες κι αδυναμίες στον τομέα «οργάνωση», «δημοκρατικές διαδικασίες», «ιδεολογικοπολιτική ταυτότητα», «πειρά πάνω στη δράση του μαζικού κινήματος» και «ομοιογένεια». Αν όχι ακόμα 100%, πάντως όπωσδήποτε σε πάρα πολύ μεγάλο ποσοστό. Αυτό τ' αντιλαμβάνονται καλύτερα όσοι ζούν «απ' τά μέσα» τό Κίνημα και συμμετέχουν στις διαδικασίες της πολιτικής του λειτουργίας. Η ποιοτική άνοδος είναι κάτι παραπάνω από φανερό, ιδιαίτερα σ' αυτές ακριβώς τις διαδικασίες, όπου ή σοβαρότητα, ή υπευθυνότητα, ή τάση για αυτοκριτική, ή πολιτική κι όχι προσωπική αντιπαράθεση, ή δημοκρατικότητα και ή πειθαρχία, ή πολιτική έγνημρότητα και ή άρτια ιδεολογική κατάρτιση είναι στοιχεία πού άπαντώνται σήμερα σ' όλο και μεγαλύτερο ποσοστό, τις καταξιώνουν σάν τέτοιες πού πρέπει νά χαρακτηρίζουν ένα γνήσιο λαϊκό δημοκρατικό και σοσιαλιστικό Κίνημα, τό όποιο φιλοδοξεί νά φέρει τήν Άλλαγή. Τό ΠΑΣΟΚ τώρα βρίσκεται στη φάση ολοκλήρωσης της εκπόνησης του κυβερνητικού του προγράμματος απ' τις ειδικές έπιτροπές πού βρίσκονται υπό τήν επίβλεψη του καθηγητή Α. Λάζαρη, καθώς επίσης και στη φάση

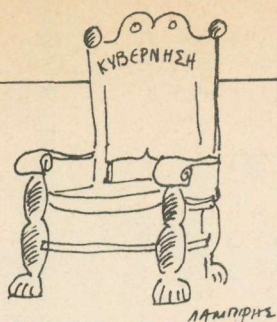
όλοποίησης της άπόφασης της 3ης συνόδου της Κεντρικής Έπιτροπής του για μαζικοποίησή του από όλες τις ανέλδοτα αντιδεξιές δημοκρατικές και σοσιαλιστικές δυνάμεις και από τό τμήμα του μη προνομιούχου εργαζόμενου λαού πού δέν βρίσκεται οργανωμένο στις τάξεις του — ανεξάρτητα απ' τό τί ψήφισε στο παρελθόν (αυτή τήν έννοια έχουν τόσο τ' αντισεχταριστικό άνοιγμα «πρός τά έξω» των οργανώσεων του ΠΑΣΟΚ, όσο και ή ένταξη έπωνύμων (και μή) στελεχών του ευρύτερου αντιδεξιού δημοκρατικού και προοδευτικού χώρου στις γραμμές του, με βασική όμως προϋπόθεση τήν άποδοχή απ' τήν πλευρά τους της «3ης Σεπτέμβρη»). Επίσης σ' αυτά τά πλαίσια προωθείται απ' τις οργανώσεις του Κινήματος ή οργανωμένη παρέμβασή τους στους μαζικούς χώρους (με σεβασμό της μη κομματικοποίησής τους) και ή όλοποίηση της πολιτικής της Έθνικής - Λαϊκής Εγνότητας και της Άνοιχτης Δημοκρατικής Πολιτικής Δράσης. Ταυτόχρονα, με τή σύγκληση των Νομαρχικών Συνελεύσεων, τήν Έκλογή νέων Νομαρχιακών Έπιτροπών δημοκρατικά απ' τή βάση και τήν τέλεση συσκέψεων και συνδιασκέψεων των συνδικαλιστικών κι αγροτικών του στελεχών, τό Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα άργά αλλά σταθερά προετοιμάζεται για τή σύγκληση του Πανελλαδικού του Συνεδρίου (πού θά γίνει μέσα σε συνθήκες έσωκομματικής δημοκρατίας και πολιτικής κι οργανωτικής ώριμότητας) καθώς και για τήν διεκδίκηση της νίκης στις επόμενες εκλογές.

Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΣΤΟ ΛΑΪΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

Ίστορικά οι θέσεις του ΠΑΣΟΚ πάνω στα σύγχρονα εθνικολαϊκά προβλήματα και ή κριτική του πάνω στις κρίσιμες εθνικές επιλογές, πρέπει νά εξεταστούν με βάση μία ιστορική άναδρομή σ' όλόκληρη τή μεταπολεμική περίοδο. Κατά τήν περίοδο αυ-

1974 - 13%
+ 1977 + 12%
+ 1980/81 + 12% ; =

τή θάραινε πάνω στο λαϊκό μας κίνημα ή σκιά της ήττας του ΕΑΜ και ή τελική έκβαση του Έμφύλιου, πού είχαν ως αποτέλεσμα την πλήρη εθνική, πολιτική και οικονομική εξάρτηση της χώρας μας απ' τις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις της Δύσης (Μεγ. Βρετανία αρχικά, ΗΠΑ στη συνέχεια). 'Απ' αυτή την εξάρτηση ήταν επηρεασμένη ή διαμόρφωση των πολιτικών σχηματισμών και γενικά ή πολιτική μας ζωή πού μέσω των τοποτηρητών του ιμπεριαλισμού στη χώρα μας (θρόνος, πολιτική Δεξιά, όρισμένοι πολιτικοί του Κέντρου, Μακρηθεωωτικοί εργατοπατέρες κλπ.) κατάντησε νά γίνει ένα στεγανό απ' τό Λαό, οι εξελίξεις της οποίας μαγειρεύονταν σέ ξένα κέντρα, έρήμην κι ενάντια στις επιθυμίες του. 'Ετσι χτίστηκε τό μονοκομματικό κράτος της Δεξιάς μέ τόν αντιλαϊκό, αυταρχικό, σκοταδιστικό κι εθνικομειοδοτικό του χαρακτήρα και τά παρεπόμενά του (Μακρονήσι, - έξορίες - εκτελέσεις - διώξεις της 'Αριστεράς και της προοδευτικής πτέρυγας του Κέντρου - λευκή τρομοκρατία στην ύπαιθρο - αστυνομικό κράτος και παρακράτος - ΙΔΕΑ - ολοκλήρωση της διείσδυσης του ξένου κεφάλαιου μέ την εγκατάσταση στη χώρα μας των ξένων δυτικών και πολυεθνικών τραπεζικών και βιομηχανικών μονοπωλίων. - θεσμοθέτηση της εξάρτησης μέ την ένταξη στό ΝΑΤΟ - καθυπόταξη κι εξάρθρωση του συνδικαλιστικού κινήματος μέ τόν «Μακρηθεωωτισμό» - βία και νοθεία του 1961 - βολοφονία του Λαμπράκη κλπ.).

Τήν εποχή αυτή (δεκαετίες '50 και '60) οι προοδευτικές λαϊκές δυνάμεις εντάσσονται σέ «άμυντικούς» πολιτικούς οργανισμούς μέ πρόγραμμα και στόχους καθαρά «άμυντικούς» (π.χ. ειρήνευση, άμνηστία, άπελευθέρωση πολιτικών κρατουμένων, κατάργηση εκτάκτων στρατοδικείων και εκτελέσεων, δημοκρατικές και πολιτικές ελευθερίες - ίσοπολιτεία κλπ.).

Κανένα κόμμα της εποχής εκείνης, απ' αυτά πού συσπειρώναν την προοδευτική παράταξη (ΕΠΕΚ, ΣΚΕΛΔ, ΕΔΑ, ΔΚΕΛ, Ένωση Κέντρου), δέν μίλαγε (άνοιχτά τουλάχιστον) για κοινωνική αλλαγή, για σοσιαλιστικούς μετασχηματισμούς και τά παρόμοια. Ήταν περίοδος πού τό λαϊκό κίνημα (και οι φορείς πού όλικά, ή μερικά έστω, τό εξέφραζαν) προσπαθούσαν νά περισώσουν ό,τι μπορούσαν και ν' άνασυνταχθούν. Στίς άρχές τις δεκαετίας του '60, οι λαϊκές δυνάμεις προσπάθησαν νά σπάσουν τό φράγμα της αντίδρασης μέσα απ' τις εκλογές του '61 και του '64, καθώς και μέ τους δύο Άνένδοτους. Ή άνοδος αυτή του λαϊκού κινήματος πού θά είχε συντριπτικά για τή Δεξιά άποτελέσματα στίς εκλογές του '67 πού δέν έγιναν ποτέ, άνακόπηκε δίαια απ' τή στρατιωτική δικτατορία πού ως λύση άνάγκης διάλεξαν οι Στρατοκράτες του Πενταγώνου και της CIA.

Ή δικτατορία μέ τή σφαγή του Πολυτεχνείου, την τραγωδία της Κύπρου και την οικονομική χρεωκοπία πού επέφερε, επέτεινε τή ριζοσπαστικοποίηση πλατειών στρωμάτων του έλληνικού Λαού (πέρα απ' τά παραδοσιακά προοδευτικά κοινωνικά στρώματα), ριζοσπαστικοποίηση πού ήταν άποτέλεσμα, (πέρα απ' τις συγκεκριμένες πολιτικές εξελίξεις), και σημαντικών διεργασιών στην έλληνική κοινωνικοοικονομική βάση απ' τά μέσα της δεκαετίας του '50 και μετά (διάσπαση της άστικής τάξης σέ όλιγαρχομεγαλοαστική μεταπρατική εθνικά άλλοτριωμένη κι εξαρτημένη, και σέ διογκούμενα μικρομεσαία στρώματα πού πλήττονταν ιδιαίτερα απ' τή συνολική πολιτική της Δεξιάς, ανάπτυξη νέων κοινωνικών στρωμάτων και κινήματων - μετανάστευση - άστυφλία - εκβιομηχάνιση - έρήμωση της ύπαιθρου - εξαρτημένη ανάπτυξη στό πλαίσιο του περιφερειακού-περιθωριακού και δορυφορικού χαρακτήρα του κοινωνικο-

οικονομικού σχηματισμού της χώρας, μας μέσα στό παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα κλπ.) 'Απ' τήν άλλη μεριά ή μόνιμη κρίση (πού άπορρέει απ' τή φύση της) και ή διάσπαση της παραδοσιακής 'Αριστεράς (πού την κατέστησαν σχεδόν περιθωριακή και ξεπερασμένη πολιτική δύναμη, άνίκανη νά συλλάβει τά καινούργια κοινωνικοπολιτικά δεδομένα, άνίκανη δυστυχώς ν' άνανεωθεί και νά προσαρμοστεί στό σύγχρονο πνεύμα και τις γενικότερες εξελίξεις, κι άνίκανη νά εκφράσει πολιτικά τό τεράστιο δημοκρατικό κι άριστερης απόκλισης [προοδευτικού προανατολισμού] κοινωνικό ρεύμα πού δημιουργήθηκε μέ τις προαναφερθείσες διεργασίες ριζοσπαστικοποίησης ευρέων λαϊκών στρωμάτων κι άπεργλωδισμού τους απ' τις παραδοσιακές άστικές πολιτικές δυνάμεις, άνίκανη μ' ένα λόγο νά παίξει σωστά τόν ιστορικό της ρόλο), δημιούργησαν ένα τεράστιο πολιτικό κενό, τό όποιο φάνταζε ακόμη μεγαλύτερο εξαιτίας της άνυπαρξίας αυτοδύναμου μαζικού άριστεροδημοκρατικού - σοσιαλιστικού φορέα.

Αυτό ακριβώς τό κενό ήρθε νά κλύψει μέ την ίδρυση του τό ΠΑΣΟΚ. Μέ στόχο ν' άποτελέσει την πρωτοπορία του έλληνικού λαϊκού κινήματος και νά γίνει τόσο στην καθημερινή πολιτική πράξη, όσο και στην οργανωτική δομή του, τ' όργανο πάλης του εργαζόμενου λαού. Και κατάφερε σήμερα, χάρη στους άγώνες του, νά οδηγήσει τό Λαϊκό Κίνημα απ' τή θέση του άμυνόμενου πού είχε προδικτατορικά, (όπως προαναφέρθηκε), στη θέση του επιτιθέμενου, του έχοντος την πρωτοβουλία των κινήσεων. Κι αυτό φαίνεται όχι μόνο διότι πραγματικά τό ΠΑΣΟΚ σήμερα (ως βασικός φορέας του λαϊκού μας κινήματος) διεκδικεί την εξουσία (διότι και προδικτατορικά συνέδη αυτό έστω και κάπως «παρά φύσιν» μέ την ΕΠΕΚ και την Ε.Κ.), α λ λ ά διότι τή διεκδικεί (μέ βάσιμες έλλπίδες) διακηρύσσοντας άνοιχτά τους προωθημένους δημοκρατικούς και σοσιαλιστικούς στόχους του, διατυμπανίζοντας συνεχώς και σ' όλους τους τόνους τήν πρόθεσή του νά βγάλει τήν 'Ελλάδα απ' τό ΝΑΤΟ προχωρώντας σ' άδέσμευτη πολιτική για νά πραγματοποιήσει τό σοσια-

α: σ τ: κ ό μ ε τ α σ χ η μ α -
τ: σ μ ό τ η ς κ ο ι ν ω ν ι α ς
μ α ς. Αυτά προδικτατορικά ούτε
κατά διάνοια τ' ακούγαμε ακόμα κι
ἀπ' αυτή τήν ΕΔΑ. Τότε σχεδόν
φοβόμασταν νά πούμε ότι είχαν
δημοκράτες (πού λέει ο λόγος), ἐνῶ
σήμερα τό «σοσιαλιστής» ἀποτελεῖ
κοινοτυπία. Αυτή ἀκριδῶς εἶναι ἡ
προσφορά τοῦ ΠΑΣΟΚ στό Λαό μας.
Τόν ριζοσπαστικοποίησε ἀκόμη πε-
ρισσότερο, τόν συνειδητοποίησε, τοῦ
ἐμφύσησε ἐμπιστοσύνη στίς δυνάμεις
του, τοῦ προσδιόρισε τόν διττό χα-
ρακτήρα τοῦ ἀγώνα γιά τήν Ἀλλα-
γή (ἐθνικοαπελευθερωτικό, κοινωνι-
κοαπελευθερωτικό), τοῦ πέρασε προ-
ωθημένα σοσιαλιστικά συνθήματα,
πού ἡ παραδοσιακή Ἀριστερά δέν
μποροῦσε νά τά ἐμφανίσει, καί — τό
σπουδαιότερο — τόν ἐπεισε πῶς ἡ
Ἀλλαγή μπορεῖ νά ἔρθει, εἶναι ἕνα
δραμα ἐφικτό, ἀρκεῖ νά ὀργανωθεῖ
καί νά δουλέψει γι' αὐτό.

Χάρη λοιπόν στό ΠΑΣΟΚ καί τόν
πρόεδρό του, ξεσκεπάστηκε σ' ὅλες
του τίς πτυχές ὁ ρόλος τῶν Ἀμερι-
κανῶν, τῆς CIA, τοῦ NATO καί
τῶν Δυτικῶν «Συμμάχων» στήν ἐθνι-
κή καί κοινωνικοπολιτική μας κακο-
δαιμονία. Χάρη στό ΠΑΣΟΚ τέλος,
ἀπομυθοποιήθηκε τό εὐγενικό προ-
σωπεῖο τοῦ καπιταλισμοῦ, ἡ δεξιὰ
Εὐρωπαϊκή Σοσιαλδημοκρατία, ὅπως
ἐπίσης καί τό προσωπεῖο τῆς ΕΟΚ,
τῶν ἐννέα «Δημοκρατιῶν τῆς Δύσης».

Τό ΠΑΣΟΚ ξεπετάχθηκε ὡς μιὰ
νέα Ἀριστερά μέσα ἀπ' τό καμίνι
τῆς ἀντιδικτατορικῆς πάλης σέ μιὰ
ῶριμη στιγμή (φάση) τῆς διαδικα-
σίας τῶν μεταλλαγῶν καί τῶν ἀνα-
συντάξεων πού περνᾷ τό ἐλληνικό
προοδευτικό, ἐργατικό κι ἀριστερό,
γενικότερα κίνημα, μέ τήν ἔντονη
ριζοσπαστικοποίηση μεγάλου τμήμα-
τος μὴ παραδοσιακῶν ἀριστερῶν μα-
ζῶν καί μέ τήν εἴσοδο νέων κοινωνι-
κῶν δυνάμεων καί νέων κινημάτων
κοινωνικῆς κριτικῆς (κοινωνικῶν κι-
νημάτων) στό προοδευτικό πολιτικό
προσκήνιο. Κατάφερε ν' ἀνδρωθεῖ
καί νά γίνη τό πρῶτο μαζικό σοσια-
λιστικό κίνημα στήν πολιτική ἱστο-
ρία τῆς χώρας μας. Ἔδωσε ἕνα συγ-
κεκριμένο πρόσωπο καί μιὰ ὁρατή
προοπτική στοὺς πόθους καί τά ὁρά-
ματα τοῦ δημοκρατικοῦ ἐλληνικοῦ
Λαοῦ, ἀναπετώνοντας τίς (καταχω-
γιασμένες βαθιά μέσα του) ἐλπίδες
γιά τήν Ἀλλαγή. Κουβαλώντας πά-
νω του τίς ἀγωνιστικές παραδόσεις
κι ἐμπειρίες τοῦ ἐλληνικοῦ καί παγ-
κόσμιου προοδευτικοῦ κινήματος γιά
ἐθνική καί κοινωνική ἀπελευθέρωση,
ζυμώνοντας τίς βασικές σοσιαλιστι-
κές ἀρχές μέ τήν ἐλληνική πραγμα-

τικότητα μέ τή βοήθεια τῆς μὴ δογ-
ματικῆς μαρξιστικῆς ἐπιστημονικῆς
ἀνάλυσης καθῶς καί τῶν νεώτερων
ρευμάτων τῆς προοδευτικῆς σκέψης
καί τῶν σοσιαλιστικῶν στοιχείων πού
δρίσκονται μέσα στήν παράδοση τῆς
ἐλληνικῆς Ἱστορίας, θεωρεῖ ὅτι χα-
ράζει ἕνα ρεαλιστικό εἰρηνικό καί
δημοκρατικό δρόμο πρὸς τήν πραγ-
μάτωση τοῦ σοσιαλισμοῦ μέ «ἐλλήνι-
κά χρώματα». Ἐνός σοσιαλισμοῦ πού
θὰ βασίζεται στήν κοινωνικοποίηση,
τήν ἀποκέντρωση, τήν αὐτοδιαχείρι-
ση, τήν ἄμεση συμμετοχή τῶν πολι-
τῶν στά κέντρα λήψης τῶν ἀποφά-
σεων πού τοὺς ἀφοροῦν, καί στόν ἀ-
ποκεντρωμένο δημοκρατικό προγραμ-
ματισμό τῆς κοινωνικοοικονομικῆς ἀ-
νάπτυξης τῆς χώρας, μ' ἐνίσχυση
τοῦ θεσμοῦ τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοίκη-
σης.

Ταυτόχρονα τό ΠΑΣΟΚ συσπει-
ρώνει στίς γραμμές του ἀναμφισβή-
τητα τό μεγαλύτερο μέρος αὐτῶν πού
ποθοῦν τήν Ἀλλαγή — ἐργάτες, ἀ-
γρότες, μικρομεσαίους, προοδευτική
διανόηση καί νεολαία (σέ κοινωνικό
ἐπίπεδο), ἀριστερούς, σοσιαλιστές,
καί φωτισμένους προοδευτικούς δη-
μοκράτες (σέ πολιτικό ἐπίπεδο). Μέ-
σα στό Κίνημα δρίσκονται ἀγωνιστές
ἐπώνυμοι κι ἀνώνυμοι τῆς δάσης, πού
ἡ πολιτική δράση τους καλύπτει ὅ-
λες τίς χρονικές πτυχές καί μορφές
πού πέρασε τό δημοκρατικό μας Κί-
νημα (ἀπ' τήν προοδευτικὴν πτέρυ-
γα τῶν Φιλελευθέρων, τόν Ἀλ. Πα-
παναστασίου, τήν προπολεμικὴ Ἀρι-
στερά — ΚΚΕ, Σοσιαλιστές, Ἀγρο-
τικούς, τό ΕΑΜ, τήν ΕΠΟΝ, τόν
Σβώλο, τήν ΕΠΕΚ, τόν Καρτάλη,
τήν ΕΔΑ καί τήν Κεντροαριστερά
τῆς Ἐνωσης Κέντρου — ΕΔΗΝ, ὡς
τήν ἀντιδικτατορικὴ ἀντίσταση καί
τίς ὀργανώσεις της — ΠΑΚ, Δη-
μοκρατικὴ Ἀμυνα κλπ.), ἐκπροσω-
πώντας ἔτσι τρεῖς γενιές, τὴ γενιά
τῆς Ἐθνικῆς Ἀντίστασης, τὴ γενιά
τοῦ Ἀνένδοτου καί τὴ γενιά τοῦ Πο-
λυτεχνείου.

Τό ΠΑΣΟΚ πιστεύει πῶς ἡ ὥρα
πού θ' ἀναλάβει τίς εὐθύνες τῆς ἐ-
ξουσίας κατ' ἐντολή τοῦ λαοῦ, εἶναι
πιά πολύ κοντά. Δυναμωμένο ἀπ' τήν
ὀργανωτικὴ του βελτίωση καί τὴ δι-
ογκούμενη ἀπήχηση τοῦ στά εὐρύ-
τερα λαϊκά στρώματα, βρίσκεται στήν
κρίσιμότερη ἴσως φάση τῆς λιγόχρο-
νης ἱστορίας του, ἔχοντας ἐπωμισθεῖ
τό βάρος τῶν εὐθυνῶν τοῦ δύσκολου
πολιτικοκοινωνικοῦ ἐγχειρήματος τῆς
Ἀλλαγῆς. Σ' αὐτὴ τὴ δύσκολη φάση
ὕπάρχουν δύο ἐνθαρρυντικές ἐνδεί-
ξεις γιά τό μέλλον του.

1. Ὅτι ἀποτείνεται στό Λαό, ζη-
τώντας του νά ἐνεργοποιηθεῖ πρωτο-
γενῶς ἔτσι ὥστε μέ τὴ συμμετοχὴ
του νά καθορίσει καί νά ἐλέγξει ὁ
ἴδιος τίς διαδικασίες τῆς πορείας πρὸς
τό χτίσιμο μιᾶς Νέας Ἑλλάδας, καί

2. Ὅτι παραμένει πιστό στήν «3η
Σεπτέμβρη» μὴ ἀπεμπολώντας τίς βα-
σικές πολιτικοἰδεολογικές του ἀρχές,
καί προσπαθώντας νά συνδυάσει ἐπι-
τυχημένα τίς ιδιότητες μιᾶς Μεσο-
γειακῆς προοδευτικῆς ἀντιιμπεριαλι-
στικῆς (ἐθνικοαπελευθερωτικῆς) λαϊ-
κῆς δυνάμεις, καί μιᾶς Εὐρωπαϊκῆς
ἀριστερῆς - σοσιαλιστικῆς (νεομαρ-
ξιστικῆς) δυνάμεις. Κάτι πού εἶναι
ἐπιβεβλημένο ἂν ἀνασκοπήσει κανεὶς
στόν παγκόσμιο Ἀτλαντα τὴ γεω-
γραφικὴ θέση τῆς χώρας μας, κι ἂν
ἐνδιατρίψει (μέ ἢ καί χωρὶς ἐπιστη-
μονικό τρόπο) στήν παλιότερη καί
πρόσφατη πολιτικὴ καί πολιτιστικὴ
ἱστορία της.